

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Gemeente Woerden

11.012092

Registratiedatum:
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

12092
Raad 27 JULI 2011

Beh. Ambt.:
Streefdat.:
Afschr.: <i>BLW / Wieringa / Griffie</i>
B.V.O.:

**DGBK/Openbaar bestuur
en democratie**
Kwaliteit en kaderstelling
bestuur

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
Hanneke Snippen-Dullemond

T 070-426 8564
hanneke.snippen@minbzk.nl

Aanwezig ma t/m do

Datum 27 juli 2011

Betreft Verzoek deelname onderzoek - verlenging van ontheffing
woonplaatsvereiste wethouders

Kenmerk
2011-2000309593

Bijlagen
2

Geachte heer/mevrouw,

Per circulaire d.d. 14 maart jl. heb ik alle gemeenten geïnformeerd over de evaluatie die is uitgevoerd naar de verruiming van de bevoegdheid van de raad om wethouders (verlenging van) ontheffing te verlenen van het woonplaatsvereiste. Naar aanleiding van deze circulaire heb ik van diverse gemeenten vragen en opmerkingen ontvangen. Bovendien heeft het lid van de Tweede Kamer Ortega-Martijn (ChristenUnie) vragen gesteld. Dit heeft mij ertoe bewogen nader onderzoek te doen naar in het bijzonder de verlenging van de ontheffing van het woonplaatsvereiste voor wethouders.

Focus onderzoek

In antwoord op deze Kamervragen (zie bijlage 1) heb ik toegezegd nader te zullen onderzoeken hoe vaak in de eerste helft van 2011 verlenging van ontheffing is verleend en wat de ervaring is van betrokken raden bij de besluitvorming hieromtrent. In het bijzonder wil ik daarbij vragen naar de inhoudelijke invulling die raden geven aan het begrip 'bijzonder geval'. Naar aanleiding van de meest actuele ervaringen in de praktijk wil ik bezien of deze ervaringen aanleiding geven nog eens goed naar de wetgeving te kijken.

Onderzoeksmethode

In het kader van dit onderzoek is in eerste instantie onderzocht in hoeveel gevallen ontheffingen van het woonplaatsvereiste in de eerste helft van dit jaar zijn verlengd. Om een meer inhoudelijk beeld te krijgen van de ervaring van raden bij de besluitvorming vraag ik hierbij uw medewerking voor een meer kwalitatief onderzoek bij tien gemeenten, waaronder de uwe. In uw gemeente heeft de raad namelijk in de eerste helft van 2011 verlenging van ontheffing van het woonplaatsvereiste verleend aan (een) wethouder(s).

Uw gemeente is samen met de andere negen gemeenten gekozen omdat het ministerie juist wel vragen of opmerkingen vanuit deze gemeenten heeft ontvangen (5x) of juist niet (5x). Verder is gelet op spreiding in het land, grote en kleinere gemeenten, en variatie in politieke kleur van de betreffende wethouders. Dit leidt niet tot een statistisch representatief beeld, maar wel tot een voldoende gevarieerd beeld voor een kleinschalig kwalitatief onderzoek zoals in dit geval beoogd.

Een vragenlijst gaat naar elke burgemeester, gemeentesecretaris en alle fractievoorzitters van de betreffende tien gemeenten. Daarnaast zal de griffier gevraagd worden voor een interview met ambtenaren van het ministerie.

Datum

27 juli 2011

Kenmerk

2011-2000309593

Vertrouwelijkheid

De besluitvorming over (verlenging van) ontheffing van het woonplaatsvereiste is openbaar. Elke burger van de betreffende gemeenten in Nederland kan via de openbare kennisgeving van raadsagenda's, raadsvoorstellen, verslagen en/of besluitenlijsten kennis nemen van het besluit tot (verlenging van) ontheffing van het woonplaatsvereiste van een wethouder. Gezien het openbare karakter van deze besluitvorming is er geen reden dit onderzoek anoniem uit te voeren. Wel zal het onderzoek enige vertrouwelijkheid bieden doordat richting de Tweede Kamer niet tot op de persoon terug te leiden citaten gebruikt zullen worden. Mijn voornemen is voor de Tweede Kamer meer algemene conclusies te trekken die te maken hebben met de beleving rond de besluitvorming en de invulling van rollen van betrokken partijen.

Uitkomsten onderzoek

Het doel van het onderzoek is niet individuele gevallen te beoordelen, maar een meer algemene uitspraak te doen over de systematiek van de wetgeving en de werking daarvan in de praktijk. Wanneer de Tweede Kamer wordt ingelicht over de uitkomsten van dit onderzoek, ontvangt uw gemeente daarvan een afschrift.

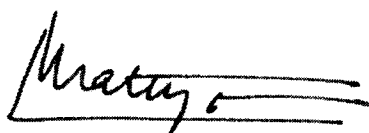
Verzoek

Bij deze vraag ik uw medewerking bij dit onderzoek. Het gaat om het invullen van een korte vragenlijst met minimaal 9 en maximaal 11 open of gesloten vragen (zie bijlage 2). Wilt u de ingevulde vragenlijst **uiterlijk vrijdag 19 augustus 2011** digitaal terugsturen? U kunt mailen naar hanneke.snippen@minbzk.nl

Voor nadere inlichtingen, vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met bovengenoemd contactpersoon (zie pagina 1 van deze brief).

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
namens deze,

Mevrouw C.A.M.E. Mattijssen

De waarnemend directeur Openbaar Bestuur en Democratie

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2733

Vragen van het lid **Ortega-Martijn** (ChristenUnie) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *mogelijk misbruik van ontheffing ingezetenschap door wethouders* (ingezonden 17 mei 2011).

Antwoord van minister **Donner** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 6 juni 2011).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «Wethouder lokale partij verhuist niet naar de gemeente die hij bestuurt»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Onderschrijft u het belang, hetgeen verankerd is in artikel 36a(2) Gemeentewet, dat een wethouder slechts in bijzondere gevallen ontheffing kan krijgen van het vereiste van ingezetenschap?

Antwoord 2

De Gemeentewet hanteert het woonplaatsvereiste als uitgangspunt, en de ontheffing ervan als uitzondering op dit uitgangspunt. In de evaluatie verruiming ontheffing woonplaatsvereiste wethouders (Tweede Kamer 2010–2011, 30 902, nr. 19) en in de circulaire die naar aanleiding van deze evaluatie naar alle gemeenten in Nederland is gestuurd (d.d. 14 maart jl.), heb ik deze lijn opnieuw bevestigd. Het uitgangspunt van het woonplaatsvereiste is van belang omdat lokale bestuurders op die manier voeling met de lokale gemeenschap hebben of krijgen en vooral omdat zij zo zelf de effecten van het door hen gevoerde bestuur ervaren.

Formeel is er echter een onderscheid tussen de eerste ontheffing en de eventuele verlenging ervan. Een wethouder kan op grond van artikel 36a, tweede lid Gemeentewet ontheffing krijgen van het vereiste van ingezetenschap voor de duur van ten hoogste een jaar. Voor deze eerste ontheffing hoeft de raad niet te motiveren waarom er in zijn ogen sprake is van een bijzonder geval. Bij de verlenging van de ontheffing dient de raad wel te motiveren waarom er sprake is van een bijzonder geval, zoals eveneens opgenomen in artikel 36a, tweede lid Gemeentewet.

¹ Trouw, 14 mei 2011.

Vraag 3

Deelt u de analyse dat er in casu geen sprake is van een bijzonder geval mede vanwege de zeer beperkte voorbeelden die eerder door het kabinet zijn genoemd?² Zo ja, brengt het voorbeeld uit de Gemeente Langedijk u tot een ander oordeel dan uw voorganger die stelde dat het niet aannemelijk was dat een wethouder niet zou verhuizen door het «enkel en alleen» geen zin hebben en dat de huidige regeling berust op de overtuiging dat «het gevaar van een lichtvaardig ontheffingsbeleid wordt geminimaliseerd»?² Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Het lijkt mij niet opportuun deze specifieke casus inhoudelijk te beoordelen. Uit mijn antwoorden op uw verdere vragen zal blijken waarom. Mijn voorganger stelde dat het niet aannemelijk was dat een wethouder niet zou verhuizen door het «enkel en alleen» geen zin hebben en dat de huidige regeling berust op de overtuiging dat «het gevaar van een lichtvaardig ontheffingsbesluit wordt geminimaliseerd». Dit is een veronderstelling die gebaseerd is op het vertrouwen dat in de gemeentelijke besluitvorming dezelfde uitgangspunten worden gehanteerd als de bedoeling is van de wetgever. Ook ik wil uitgaan van vertrouwen in de gemeentelijke besluitvorming op dit punt. In kwantitatieve zin lijkt dit vertrouwen grotendeels gerechtvaardigd. Uit de genoemde evaluatie blijkt dat slechts 7% van de wethouders van buiten de gemeente afkomstig is. 93% van alle wethouders voldoet dus aan het wettelijke uitgangspunt van het woonplaatsvereiste. Omdat het percentage wethouders van de buiten de gemeente bovendien sinds 2007 nauwelijks is gestegen, stel ik vast dat de overgrote meerderheid van alle gemeenten het woonplaatsvereiste net zo hoog acht als de wetgever. Waar het echter om gaat is dat, wanneer een raad een verlenging van de ontheffing van het woonplaatsvereiste verleent, de raad motiveert waarom er sprake is van een bijzonder geval. Voor deze motivering heb ik in de circulaire aan de gemeenten aandacht gevraagd. Ik houd momenteel niet van alle betreffende gemeenten bij hoe de inhoudelijke besluitvorming verloopt door de raden die verlenging verlenen. Het gaat immers om een autonome bevoegdheid van de raad. In reactie op de circulaire heb ik echter van diverse gemeenten (afwisselend van raadsleden, griffiers of burgemeesters) signalen en vragen gekregen over de besluitvorming. Dat geeft mij aanleiding nog eens goed te bezien wat de meest actuele ervaringen in de praktijk zijn bij het verlengen van de ontheffing van het woonplaatsvereiste en of die aanleiding geven toch nog eens goed naar de wetgeving te kijken. Daarom wil ik ook niet de specifieke casus die u voorlegt individueel bekijken, maar meenemen in een bredere analyse van de actuele cases.

Vraag 4

Bent u bereid om conform artikel 268(1) Gemeentewet het ontheffingsbesluit voor te dragen voor vernietiging, nu de burgermeester van Langedijk een verzoek hiertoe heeft vernietigd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het vernietigingsinstrument is een repressief toezichtinstrument om in de interbestuurlijke verhoudingen in te grijpen vanuit het oogpunt van eenheid en beginselen van democratie. In dit geval gaat het echter om een autonome bevoegdheid van de raad die zij op basis van de Gemeentewet heeft gekregen en die een sterk discretionair karakter heeft. Als hiervoor het vernietigingsinstrument wordt ingezet gaat het Rijk alsnog de wetgeving nader afbakenen. Ingrijpen met een repressief toezichtinstrumentarium heeft daarom niet mijn voorkeur; het lijkt mij nuttiger te bezien of de wetgeving ten aanzien van de bevoegdheid van de raad voldoet. Ook deze overweging is voor mij een reden om niet in te gaan op het specifieke geval dat u voordraagt.

Vraag 5

Bent u bereid om in kaart te brengen hoe vaak en om welke redenen een ontheffing wordt verleend zodat er duidelijk wordt of deze ontheffing (op grote schaal) wordt misbruikt? Bent u tevens bereid om, indien dit overzicht

² Nota naar aanleiding van het verslag, Kamerstuk 30 480, nr. 5.

daar aanleiding toe geeft, bij wet criteria vast te stellen zodat helder wordt wat een ontheffing op grond van een bijzonder geval behelst? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Over het gebruik van de ontheffingsbevoegdheid heb ik reeds uitgebreid verslag gedaan in de genoemde evaluatie. Het gaat in mijn ogen ook niet zozeer om de ontheffing, maar om de verlenging van de ontheffing die de raad steeds met maximaal een jaar mag verlenen als er volgens de raad sprake is van een bijzonder geval.

Ik ben bereid nader te onderzoeken hoe vaak in de eerste helft van 2011 verlenging van ontheffing is verleend en wat de ervaring is van betrokken raden bij de besluitvorming hieromtrent. In het bijzonder zal ik daarbij vragen naar de inhoudelijke invulling die raden geven aan het begrip «bijzonder geval». Dit onderzoek zal ik in nauw overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Wethoudersvereniging uitvoeren. Uiterlijk dit najaar zal ik u over de uitkomsten van dit onderzoek berichten.

bijlage

Bijlage 2 - Vragenlijst

Bijlage nummer	2
Datum	27 juli 2011
Ons Kenmerk	2011-2000308267

Vragenlijst

Het doel van dit onderzoek is in kaart te brengen hoe gemeenteraden in de eerste helft van 2011 zijn omgegaan met de verlenging van ontheffing van het woonplaatsvereiste voor wethouders. Het verzoek is of u daartoe onderstaande vragen wil beantwoorden. Wilt u de ingevulde vragenlijst **uiterlijk vrijdag 19 augustus 2011** digitaal toezenden aan: hanneke.snippen@minbzk.nl ? Bij voorbaat dank.

1. Wat is uw ervaring bij de besluitvorming rond de verlenging van ontheffing van het woonplaatsvereiste voor de wethouder(s):

- a. Hoe verliep de voorbereiding van de besluitvorming?

- b. Is er in de raadsvergadering gediscussieerd over het voorstel tot verlenging van ontheffing van het woonplaatsvereiste? (Zo nee, ga door naar 1.e)

- c. Zo ja, welke partijen (oppositie/coalitie) waren in de discussie leidend?

- d. Zo ja, welke argumenten zijn in de discussie gebruikt?

Datum
27 juli 2011

- e. Wat is in uw beleving de rol van de burgemeester geweest bij de besluitvorming (voor de burgemeester: hoe heeft u uw rol ingevuld)?

- f. Heeft de betreffende politieke partij geprobeerd een wethouder uit de eigen gemeente te vinden?

- g. In hoeverre vindt u dat van belang voor het verlenen van (verlenging van) ontheffing van het woonplaatsvereiste?

2. Hoe geven de raden invulling aan het begrip 'bijzonder geval':

- a. Welke mogelijkheden hebben raadsleden volgens u om invloed te hebben op de inhoudelijke besluitvorming, oftewel op de invulling van het begrip 'bijzonder geval'?

- b. Maken raadsleden in uw gemeente van deze mogelijkheden gebruik? (zo ja, graag toelichten)

- c. Kunt u voorbeelden geven wat u zelf verstaat onder 'bijzonder geval'?

- d. Raadsleden hebben van de wetgever in de Gemeentewet discretionaire ruimte gekregen om zelf invulling te geven aan het begrip 'bijzonder geval'. Wat vindt u daarvan?

3. Overige opmerkingen

Datum
27 juli 2011

Elshout, Peter

Van: Postkamer [Postkamer@minbzk.nl]
Verzonden: woensdag 27 juli 2011 10:47
Aan: Stadhuis
Bijlagen: Verzoek deelname onderzoek - ontheffing woonplaatsvereiste wethouders.doc; Bijlage 1 - Kamervragen en antwoorden.pdf; Bijlage 2 - Vragenlijst.doc

T.a.v. :

- de gemeentesecretaris van de gemeente Woerden
- de burgemeester van de gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van het CDA, gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van ChristenUnie/SGP, gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van D66, gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van Inwonersbelangen, gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van PvdA/GroenLinks, gemeente Woerden
- de fractievoorzitter van de VVD, gemeente Woerden

Bezoekt u binnenkort een locatie van de Rijksoverheid?

Dan dient u in het bezit te zijn van een geldige Rijkspas of een geldig identiteitsbewijs (paspoort, nationale identiteitskaart, rijbewijs of vreemdelingendocument). Indien u bij controle geen geldig identiteitsbewijs kunt tonen, wordt de toegang geweigerd. Legitimatiebewijzen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risk inherent in the electronic transmission of messages.

